

Főszerkesztő és ideiglenes felelős szerkesztő: **Dr. Olosz Lajos**
Laptulajdonos a **CORVIN**
Lapkiadó R. T.

DÉLI HIRLAP

A timiștorontali törvényszék bej. sz. 83. (Dos. No. 934/1938).
Alapította: **Dr. VUCETICH ENDRE**
és **Dr. VARNAY ELEMÉR**

Ziarul Comunității Maghiare din România ■ A Romániai Magyar Népközösség lapja

Súlyos harcok Rjeicsicztól nyugatra

Német elhárító siker a nikopoli hidnál
Változás a török nagyvezérkar vezetésében

Abetz nagykövet visszatér Párizsba — Laval jelentést tett Pétainnek
A Times szerint a felelős lengyel közvélemény felkészült némi engedményekre

A legújabb hadieseményekkel foglalkozó német jelentések a keleti arcvonalon folyó, felette súlyos küzdelem jelentőségének elemzése mellett kiemelik a német léghárítás legutóbbi nagy fegyvertényét, a középnyugat-amerikai helységeket támadó amerikai légi erőkkel szemben.

Politikai vonatkozásban a szovjet határrendezési javaslatra adandó lengyel válasz izgatja a világ közvéleményét.

A lengyel-orosz kérdés

A legújabb jelentések szerint a londoni lengyel emigráns kormány a hivatalos szovjet nyilatkozatra adandó válasz végleges szövegét csütörtökön délután fogalmazza meg. A Mikolajczyk-kormány eddigi tanácskozásait, valamint az Eden brit külügyminiszterrel és Benessel folytatott megbeszélések tartalmát szigorúan titokban tartják. A lengyel kormány átalakításáról keringő híreket beavatott körök idősebbeknek minősítik és utalnak arra, hogy ily fontos kérdésben a döntést közvélemény megelőző kormányváltás csak bonyolultabbá tenné az amúgy is rendkívül kínos probléma ügyében az állásfoglalást. Egyébként is — vélik lengyel emigráns kormánykörökben — az alapvető szempontok tekintetében más állásfoglalás lengyel kormány sem vállalhatna más álláspontot, ha csak nem kimondottan kommunista kormányról lenne szó. A hivatalos angol és amerikai állásfoglalás késlekedését lengyel körök a maguk szempontjából nem tartják oly nyugtalanító jelenségnek, mint azt több semleges lap írja, bár elismerik, hogy az angol és amerikai kormányok is nagy gondot okoz a moszkvai közvélemény. Az angol sajtó általában azon igyekszik, hogy Lengyelország és a Szovjet-Unió közötti meg egyezést jöjjön létre, az orosz javaslat elfogadható volta tekintetében azonban korántsem egyetemes a brit lapok véleménye. Rámutatnak arra, hogy a lengyel és orosz felfogás között sokkal nagyobb az eltérés, semhogy gyors megoldásra lehetne számítani.

A Times a lengyel problémáról

Politikai megfigyelők rámutatnak arra, hogy a moszkvai közvélemény nyilvánosságra hozatala után különös súlyt és jelentőséget kapott a Times maipari állásfoglalása, melyben bizonyos engedmények szükségességére készített elő a lengyel közvéleményt. A Nemzetközi Sajtótudósító jelentése is idézte a Times e cikkét, mely a többi között ezeket mondotta:

— A viás lengyel területek kérdésében teendő engedmény csekély ár lenne, amelyet Lengyelországnak fizetnie kellene, hogy szilárd biztosítékot kapjon Oroszország részéről a jövő barátságára és támogatására vonatkozóan. A lengyel emigrációs kormánnyal kötött megállapodásban, 1941 júniusában a Szovjet-Unió elismerte, hogy a Németországgal kötött orosz megállapodás — Lengyelország felosztására — érvényesítette. Másrészt Moszkva világosan kifejezésre juttatta, hogy nem ismeri el az 1919. évi orosz-lengyel határt, amely egészen más körülmények között került megállapításra.

— A brit közvélemény — folytatta a Times — sohasem titkolta, hogy nem tartja szerencsésnek ezt a határmegvonást, amely nem állott összhangban a versaillesi bizottság javaslataival. Ha a hivatalos lengyel szószólók most nem is

mutatnak semmiféle hajlandóságot a határok megváltoztatására, úgy mégsem volna elegendő dolog feltételezni, hogy a felelős lengyel közvélemény felkészült némi engedményekre.

A Times egy másik cikkében is emlékeztet arra, hogy a versaillesi békeértekezleten a brit kormány az ugynevezett Curzon-vonalat ajánlotta Lengyelország keleti határául, a továbbiakban pedig azt írja, hogy bőven van választék a különböző határmegvonások között és hogy Nagy-Britannia főtörvényese arra irányul, hogy a végleges döntést a háború utána halasztva, most olyan ideiglenes vagy elvi meg egyezést hozzon létre, amely lehetővé teszi a szovjet-lengyel diplomáciai viszony mielőbbi helyreállítását.

— Ezt az angol törekvést — lengyel megítélés szerint — nem kívánatos tornában érintették az újabb események, mert most már nyilvánvaló, hogy a határkérdésben színt kell vallaniok a nyugati szövetségeseknek, miután Moszkva a maga álláspontját már ismertette. Érdekes ezzel szemben az, hogy szovjet részről kiemelik, a teheráni értekezleten már egyetértésre jutott a három szövetséges nagyhatalom a lengyel határok tekintetében s a brit sajtó mostani, habozó magatartása csak taktikai szempontokkal indokolható. Orosz felfogás szerint a megállapodásnak egyetlen akadálya: a Mikolajczyk-kormány magatartása.

— Az amerikai közvélemény különös érdeklődéssel várja a Fehér Ház állásfoglalását, — táviratozza a Neue Zürcher Zeitung washingtoni tudósítója. — Tudvalevő ugyanis, hogy a szovjet határrendezési javaslata ellenében áll a hivatalosnak mondott amerikai állásponttal, amely úgy szól, hogy „a határkérdések megoldását el kell halasztani a háború befejezéséig”.

A Svenska Dagbladet című svéd lap megállapítja, hogy „Moszkvát aligha félteti meg egyes amerikai lapok az a fenyegetése, hogy az Egyesült Államok a háború után, válaszul Szovjet-Oroszországra Lengyelország ellen irányuló terjeszkedési törekvéseire visszatér az elszigetelődés politikájához”.

A svéd lap szerint a helyzet ily irányu alakulása szinte kapóra jönne a szovjet politikának, mert a Szovjet-Unió ezáltal még inkább szabaddé válna Európában.

A Svenska Dagbladet megjegyzéséhez csak annyit fűzünk hozzá, hogy Roosevelt elnök, — mint erről a Rador is beszámolt, — a kongresszushoz intézett mostani üzenetében kijelentette: „Az Egyesült Államok elszigetelődésének tragikus hibái nem fognak megismétlődni”.

Bulgária

Szófia az utóbbi napokban több ízben cáfolta a bolgár belső helyzetéről szóló különböző híreket. Egyes külföldi hírügynökségek azt jelentették, hogy Bulgáriában nagy a nyugtalanság, Bozsi-

loff miniszterelnök beadta lemondását, stb. A német taviroai iroda jelentése szerint Szoliban teljesen legbotkáltottnak minősítettek a brit hírszolgálat izstannuli, valamint a Stockholms Tidningen című svéd lap svájci jelentéseit, amelyek allitóltagos bulgáriai államcsínyről és a Bozsuff-kormány megouktatásáról szólnak. A Nemzetközi Sajtótudósító ugyanebben a vonatkozásban illetékes bolgár hely megállapítását idézte, melyben a Cyrill király herceg, régens letartóztatásáról keringő hírt is cáfolták. A bolgár távirati iroda tegnap újabb cáfolatot közölt, hangsúlyozván, hogy alaptalanok a zavargásokról terjesztett hírek. Bulgária körül egyébként egyre hevesebbé válik az ugynevezett „idegháború”. A Transkontinent Press jelenti, hogy Dimitroff ismert bolgár kommunista vezető és a Komintern volt bolgár megbízottja a Pravda című moszkvai lapban „újabb fenyegetéseket zúdít Bulgáriára”. Azt követeli — mondja a TP. jelentése, — hogy Bulgária azonnal irtse ki a nemrégiben elcsatolt területeket, maga pedig álljon a szövetségesek oldalára. Ellenkező esetben Bulgária katasztrófának teszi ki magát.

— Ez a nyilatkozat szerves alkotóeleme annak az „idegháborúnak”, amit az utóbbi időben az angol-amerikaiak, Hill USA- külügyminiszterrel az élükön, a Szovjettel karöltve viselnek Bulgária, Magyarország és Románia ellen — hangsúlyozta a Transkontinent Press szófiai jelentése. (—)

A politikai arcvonal

Moszkvai politikai megfigyelők szerint a szovjet kormány nem tartja illetékesnek a Mikolajczyk-kormányt a határrendezés ügyében

Bern, (Rador). A német távirati iroda jelenti: Az amerikai United Press hírügynökség moszkvai távirati értesülése szerint a moszkvai politikai megfigyelők napirendjén az orosz-lengyel hájár kérdés szerepel. Mértékadó körök hosszú időre nyuló tárgyalá-

Lengyel állásfoglalás a Mikolajczyk-kormány védelmében

Amszterdam, (Tp). A londoni lengyel menekült kormány hivatalos lapja hosszabb cikkben foglalkozik a szovjet nyilatkozattal. Bevezetésében megállapítja a lap, hogy nem akar vitába bocsátkozni olyan kérdésekről, amelyekkel majd a lengyel kormány foglalkozik, csupán az orosz nyilatkozat egy pontjára, amely magára a londoni lengyel menekült kormányra vonatkozó kijelentést tartalmazza.

— A londoni lengyel kormány — állapítja meg a cikk — normális kormány és nem menekült kormány. Az otthoni lengyelek a londoni kormányt egyetlen tekintélynek ismerik el és amit ez a kormány elhatároz, azt az otthoni lengyelek

sokkal számolnak. Mindenekelőtt annak a benyomásnak adnak kifejezést, mely szerint teljesen kizárt, hogy a szovjet kormány elismerje a jelenlegi londoni lengyel emigráns kormány illetékességét a Szovjet-Unió részéről tett javaslat ügyében való döntésben.

jóváhagyják. Az a négy legfontosabb politikai párt támogatja a kormányt, amely a nemzeti koalíciót alkotja. Így a londoni kormány politikájára mellett foglal állást a lengyel parasztpárt, amely a lengyel lakosság 65 százalékát képviseli, valamint a szociáldemokrata párt a lengyel munkásság képviselőiben. Ezért a londoni kormány Lengyelország politikai erejének törvényes kifejezője. Minden más kormány nem a lengyel nép akaratának a kifejezője, hanem csupán idegen kezében levő báb-kormány lenne. Egyedül a londoni lengyel kormány van joga, hogy az egész lengyel nemzet nevében beszéljen és csak az e kormány részéről vezetett

tárgyalások birhatnak a jövőben jogi érvénnyel — fejezi be cikkét a londoni lengyel kormány hivatalos lapja.

UJABB HIVATALOS OROSZ NYILATKOZAT

Stockholm, (Tp). A szovjet hírszolgálat újabb hivatalos orosz állásfoglalást közöl a lengyel határkérdéssel kapcsolatban. Az újabb szovjet nyilatkozat mindenben jeli az első és bevezetésében megismétli a január 11-én kiadott hivatalos szovjet nyilatkozatnak Lengyelország keleti határaitra vonatkozó részét és ismeri el a Curzon-vonal létrejöttét, valamint annak irányát. A lengyel kormány — folytatja az újabb szovjet nyilatkozat — annak idején nem értett egyet ezzel a megoldással és tovább folytatta a harcot a Szovjet-Unió ellen. A lengyel kormány kihasználva a Szovjet nehéz helyzetét, az 1921 évben Rigában tartott béketárgyalás alkalmával más határterületet kényszerített a szovjet kormányra úgy, hogy bekebelezte Fehér-Ukrájna és Fehér-Oroszország nyugati részét. A rigai egyezménynek ezt az igazságtalanságát csak 1939-

NAPLÓ

AZ OSSEKVATORE ROMANO... ideérkezett számából tüzzük XII. Pius pápa karácsonyi szövegének befejező részét. A pápa szövegét az olvasókörzéség csak rövid kivonatokból ismeri s ezért méltán tart számot az érdeklődésre a beszéd alábbi részlete.

— El kell következnie a mostani mozgalmas idők után a békekén. Ennek a békekén az igazság és méltanyosság alapján kell állania. Ha továbbra is súlyosan szenvedünk is ilyen béke reményében mésem szabad az igazságtalanságot ugyanolyan, vagy talán még nagyobb igazságtalansággal viszonozni. A szentesítő forduljon szíviánk és lelkiünk az isteni ősermekhez. Ő a világ teremtője, a bethéri istállóban buzdított meg és most is el kellett bognia a főnyes fennmarokait és kápolnákat, mert azok rambadóltak.

— Helyezük a gyermek Józus jábaihoz köröskörítet, hogy ez legyen az utolsó háborus karácsony — mondotta végül XII. Pius pápa, majd azt fejtette, hogy az anyagi és szellemi pusztítás ma már olyan méreteket öltött, hogy ha tovább tart, kimondhatatlan borzalmat jelent mindkét hátráló számára. Felfil kell emelkedni az egy-ési előnyök stik látókörén: A jogok és az igazság tisztelgetésére kell a népeket nevelni. Az igazi béke nem a hatalmi viszonyoknak megfelelő mértani képlet, hanem erkölcsi és jogi cselekmény. A hatalomnak a jogok biztosítását és védelmét, nem pedig korlátozását és elvonását kell szolgálnia.

— Talán még sohasem volt ilyen órája az emberiségnek, éppen magában hordja a jövőjének halálát, mint a végzetes tévedéseknek a lehetőségét. Ne követeljük a népek családjának egyetlen tagjától sem, hogy lemondjon olyan kényes jogokról, vagy életszükségleteiről, amelyekről magától soha le nem mondhat. A megtorlást váltja fel a számszám érzése. Csak így menthethet meg a világ a gyűlölet-szallta béke kimondhatatlan eszméitől.

A VÖRÖSKERESZTI NEMZETKÖZI BIZOTTSÁGA — mint erről a Nemzetközi Szajfutudósító genfi jelentése nyomán pár sorban már hírt adtunk — felhívást intézett valamennyi hadviselő állam kormányához a hadifoglyok és internált polgári személyek ügyében. A felhívás, amelynek bővebb kivonatát most ismereti a nemzetközi sajtó, emlékeztet arra, hogy a Vöröskereszt nemzetközi bizottsága nemrég a hadviselő hatalmakhoz fordult, mindenekelőtt azzal a kéréssel, hogy szommitáppien se változtassák meg a hadifoglyok és az internált polgári személyek körére azt a jogállapotot, amelyeket szerződéseikkel, vagy különböz névlatkozatokkal biztosítottak. A hadifoglyoktól való bánásmódról szóló genfi megállapodás második cikkelyébe megtiltja a hadifoglyokkal szemben megtörtént rendszabályok alkalmazását. A Vöröskereszt nemzetközi bizottsága a felhívásban most külön nyomtatékosan kéri a hadviselő hatalmakat, hogy tekintsenek el mindenféle megtörtelt intézkedésektől, amelyek a hadifoglyok és internáltak ellen irányulnak, akik a harcban kiváltak, vagy a harcban sohasem vettek részt és most min foglyok védtelemek.

Növekvő aggodalommal állannja meg továbbá a Vöröskereszt nemzetközi bizottsága, hogy egyre borzalmasabb harc eszközöket alkalmaznak, amelyek egyre nagyobb mértékben a polgári lakosság és a kulturális értékek ellen irányulnak. A nemzetközi jogi alapely amely szerint a katonai erő és a hadifonosság által irányvesen megengedet elpusztításnál a nemzetközi személyek és javak megvédelése és megőrzése közzel, teljesen háttérbe szorult a totális háboru egyre nagyobb arányát mellett. A Vöröskereszt nemzetközi bizottsága — mint a felhívás befejezésül hangoztatja — feladotának tekintje, hogy mindenütt beavatkozzék, ahol csak lehet, és megakadályozza a kényesek létezik a kényesek sejtéség. Az érdekek, főleg pedig az erkölcsi értékek jelentősége, amelyek ma kockán forognak a hátráló hatalmak között, ezért teszik, hogy felismerjük az új

A hatvan éves Kós Károly

Írta: VITA ZSIGMOND

Amikor ezelőtt tíz esztendővel, ötvenedik születés napja alkalmából írótlársai és tisztelői megemlékeztek róla, Kovács László „viharok ügynökének” nevezte. Mi is csak úgy tudjuk elképzelni, ahogy utóljára láttuk: lobogó hajjal, egész testével, minden mozdulatával magyarázva örökös szervező nyugtalanságban, arant elemi erővel hatol be a legkülönbözőbb munkaterületekbe és az eszmék, harcok, összecsapások, az élet magjait hínji e maga körül.

A világábróra előtti időkbén a székely népi faépitkezésből kiindulva új magyar házipítő stílust teremtett, mellékesen ősi székely népballadák stílusban megírta az Attila királyról szóló éneket és egy-maga írta és szerkesztette a Kalotaszeg című folyóiratot. A forradalmár szellemű építész a kisbbségi életben egyszerű mint író, irodalmi szervező és politikus, tünk föl és hogy pályája különösségét még inkább érzékeltessük, említjük meg még azt, hogy a transzilvánizmus zászlóvivője, a Kalotaszeg népének írója tulajdonképpen hánsági, timisoiarai-temesvári születésű és csak azért telepedett le éppen Sztánán, mert itt egy-ű távolságra lakhatott az ország központjától és Brassóvtól-Brassóvtól, keleti vidékei-től.

Az ilyen szervező, építő, a cselekvés örökös lázában élő egyéniségnek csak egyik kielő formája az írás. Talán csak a sorsfordulat, a korlátozott tevékenységi lehetőségek, az önmagunk egész életünk gyökereit felvő fordulás kényszere szolaltattta meg benne az 1920-as években az író. Amikor az építész nem építhetett, verbe író szolgált meg helyette, író, aki egy tájégyiséget visz be az irodalomban és egész nemzete számára van mondani valója.

Kóst magaválasztotta hazája, a Kalotaszeg fiává fogadta és íróvá formálta. A Kalotaszeg a Gyalui-havasok alján Kolozsvár és Csucsá között egymással szoros kapcsolatban, zárt egységben élő földterület a maga kicsi falvaival. Kós ennek az ősi izeket őriző tájnak, védőknek nem társadalmi életét, néprajzi különlegességeit vitte be elbeszélő irodalmába, hanem magát a havas életet és a havason élő szilaj, harcos, a halállal örökké szembenező embereket öröklítette meg. A Varjunemzettség mag-megszakadó, majd ismét viharosan reklendülő cselekmény, zordan, marcona, szükszavú alakjai fölött ott tornyosodik az időtlen idők óta egyforma havas. A havas a maga végtelen erdőségével minden életnek örök táplálója és nevelője, de félelmetes, titkosatos hatalom is egyttal, amely könyörtelenül lesújt azokra, akik hűtlenek hozzá.

A havas roppant hátterével egybenöve az ember alakja leegyszerűsödik, de ősi

egyszerűségében keményé és hatalmas-sa is válik. A Kós embereit csak egy pár alapérzés kapcsolja egymáshoz, küzdőmeiket a kevélység, a gyűlölet, az otthon, a szülőföld, a család és a hagyományok féltő szereteje váltja ki. De ezzel az egy pár vonással, keményen felvázolt jellemzéssel Kós mégis életet tud önteni az alakjaiba. Időtlen idők óta élnek a Kós alakjai a Kalotaszeg földjén, Erdély típ azos havasa között. Elnek és őrzik az ősi erdélyi életet nyugodtan és dacosan rének szembe a körülötük ólálkodó talállal.

A Kós Károly jellemzéseinek szégye-avességét könnyen elfeledhetjük, mert a havas levegőjét, a nagyságnak és a férfias erőnek a lehetétét éreztük meg.

A férfi ereje akkor tünk ki, amikor próbára van téve, amikor harcba kell szállania. A Kós regényalakjai keményen állják a próbát, állják az építés megkövetelte áldozatot és állják a fegyveres harcot is, amikor a csatát, az otthon életét kell megvédelmezni.

A Varju fiuk és a Rákóczi György hivié, a Kalotaszeg és a tatár csapatok közötti összecsapások a Varjunemzettség balladái tömörséggei fővillanó, trvasziguldó drámái jelenetei. A cselekvés, a küzdelem, a féktelen, önfelédtt hart Kos Károlynak valósággal elefeleme, amely harcusaival együtt ot magát is tavarazodj. és belevegyíti a véres tusakedésba.

Nincs egy erdélyi írónk sem, aki annyira gyönyörködne magának az életnek folytonos hőmpörgő áradásában, a cselekvésben, a kepek gyors változásában, egy eszméért az egész életét küzdelembé vető és a harcban elbukó emberben. Az ember elesethik a harcban, de az eszme él és a küzdelem folyik tovább, a havas őzi rovább a maga gyermekeit.

A végtelen természet nyugalma és a maga ősi otthonát és szabadságát védő-dimező ember balladái gyorsasága élete, a közöltkien levő látszólagos ellenét ellenére is csodálatos egységei, harmóniát alkot. Amikor a havas élete, a természet tükáival, együttéő magányos ember komor nagysága az élet mozdulatlanágának nekifeszülő társadalmi eszme és a száguldó, balladái cselekmény összetalálkozik, akkor remekmű születik. Kós Károly a Varjunemzettségben és a Budai Nagy Antal-ban fejezte ki magát egészen. Későbbi elbeszélő műveiben már tehetségének csak egyik-másik oldala tünk fel és emberábrázolásainak hiánya szembetűnőbbé válik. Írói feladatát megoldotta és az új erdélyi életben talán ismét visszatérhet régi szerelméhez, az építéshez.

Huszonhat éves munkáslány. Értelmes lány, előmunkásnő.

— Nem panaszkodom — mondja —, biztos úgy kell lenni, hogy az életben van jó sors és rossz sors is.

— Milyen örömei vannak?

— Amikor otthon pihenhetek és olvasok, meg az, hogy egészséges vagyok, tudok dolgozni.

— Szerelm?

— Kéi évvel ezelőt volt egy nagy szerelmem... De... el kellett mullnia — mert nem vehetett el feleségül.

— Szegény leányt is lehet feleségül venni...

— Ez igaz, de tessék megfigyelni, hogy szegény leányt csak szegény férfi veszel el és mai szegénységben jobb egyedül lenni. Két szegénység soha együtt.

— Vágyai?

— Magam sem tudom.

— A napi események érdeklik?

— Nem.

— Mi érdekli?

— Az, hogyan lehet öcsém megélni mostanában.

Délerdélyi irodalmunk bemutatkozó műve:

Szemlér Ferenc: Hazajáró lélek

A kiváló író egy letűnt korzakot állít elénk ebben a könyvében. A költő fiu rajzol maradandó arcképet a költő apjáról. Minden lapján a lüktező, drámái élet izzik a szerző sajátos lírájának finom színei mögött.

Elragadtatással beszélek róla, akik olvasták.

Kapható a fecske könyvetek árusító könyvkereskedésekben. Ara 190 lej.

A lányok elmondják...

A háboru természetesen előérbe helyezte a férfiak értékelését és minden velük kapcsolatos problémát. Minden, ami ezen ül van, az csak másodlagos fontossággal bír, így ilyennek tekinthető a ma leányainak is az élet.

De ugy vétem, hogy sorsukkal való néhány másodperces felületes foglalkozás nem történhetik a férfiakra összpontosított figyelem rovására: csupán néhány kérdés-feleletet írok le.

Huszonnyolc éves, mutatós, érejt nő, családjá köreiben él.

— Életem száktudába jutott — mondja, amikor már belemelegedünk a beszélgetésbe — és nem látok kiutat. Apám nyugdíjas tisztviselő, szerényen megélünk. Hugom dolgozik, gyógyszer-tárban. Engem férjhezmenésre neveltek, nemsoikára huszonkét éves leszek, beülről jóval öregebbnek érzem magam.

— Napi programja?

— Háztartás és minden, ami ehhez tartozik, a főzéstől a hársnyajavítástig.

— Szóralkozása?

— Olvasás.

— Vágya?

— Nem rossz hangulat és nem üres azó, amikor azt mondom, hogy: semmi.

— A napi események érdeklik?

— Elég tudom, hogy háboru van és az lemondással jár.

— Felelhet arra is öszintén, hogy milyen a szerelmi élete?

— Semmilyen, járadt vagyok.

— Hogy képzeled el a jövőjét?

— Múvian az élet irányítása mostanában igazán nem rajunk múlik, nem tudom elképzelni.

Huszonegy éves orvosnövendék, szürke szemű, fekete haja, érdekes jelenség.

— Nemcsak réám, de barátimre is legjellemzőbb a minden illúzió nélküli józanság — jelenti ki jöbök közötti.

— Azt hiszem — felelem —, inkább csak rétszelgésből állítja, hogy ilyen koru leányoknak nincsenek illúziói.

— Öszineségre kért és öszinte vagyok. Nem mondaná meg kérem, hogy miből merítsünk illúziót?

— Önmagunkból...

— Ez frázis. Önmagunkból csak realitás termeszódhet ki, hiszen az életben csak harcot látunk és a küzdelemhez teherterjed volna az illúzió. Mi bensőleg is felkészültünk arra, hogy az életben megáljuk a helyünket.

— Ismeri azt a békbeli szót, hogy „boldogság”?

— Olyasmire gondol, mint egy képeslapra fotografált szerelmes pár, akik egymás kezét fogva bámulják egymást?

— Majdnem hiszem.

— No, akkor nem ismerem azt a hézbeli szót, mert: nehezen képzelhető el, hogy az ilyen ist:niül ülésre idő legyen. Tanulnom kell és dolgoznom.

— Vágya?

— Vááááá szeretnék élni, kulturált

orvos lenni, egy kis házbun lakni, kerttel körülvéve.

— Ez az az illúzióféle... — jegyzem meg.

— A kertben nem virágoztat, hanem zöldségféléket termesztünk — felelte guanyosan.

— Az események érdeklik?

— Minden érdekkel, ami történik és éppen ez a sok történet öli meg az illúziót.

Huszonev vandrólány, csinos alakú.

— Múvian születémmel lakom — mondja —, minden keresetem hazaadom és így megélek.

— Szerelmemet hogy áll?

— Tibor, így hívják, akit szerelek, katonai szolgálatra vonult be.

— Férjhezmenésre gondolt?

— Tulajdonképpen el vagyunk jegyezve, az édesanyjához naponta elmegyek, mikélyt haza jön és állásba jut, megesküszünk.

— Az események érdeklik?

— Minden háborus hír érdekli, mert így jobban együtt vagyok Tiborral és jobban figyelhetem, mikor jöhet haza.

**Műkedvelő
gyermekjáték-gyárosok**

Mostanra dobozokkal küldönc állni be az aradi magyar népközösség irodájába. — Kalkó ügyvéd ur küldi, és azt üzeni, hogy mindjárt jön ő is, — mondja nagyot szuszogva, leteszi a csomagokat az egyik asztalra és „Adjon az Isten jókapor”-tal távozik.

Kíváncsian nézegetjük a titokzatos küldeményt, találgatjuk, mi lehet. Nem sokára megérkezik Kalkó Károly dr., az aradi magyar népközösségi igazgató fiatal ügyésze és megoldódik a rejtély. Körülálljuk, amikor bontogatni kezdi a dobozokat. Mindegyik tele szebbnél-szebb gyermekjátékkal, mosolygó arcú babákkal, magyaros baba-buorokkal és egyéb kedves játékszerekkel. Hamarosan úgy fest a szél posztóval burkolt nagy asztal, mintha játékosok, kivalkata lenne. Kilenc teljes tabaszobaborendezés sorakozik egymás mellett, mutatásra feszett virágos asztalkák, székekkel, apró szekrényekkel, lakarok piaci tulipános ládáskák. Kedvesek, hangulatot keltező és készítésük olyan bölcsletes, mintha valamilyen játékszer-gyárban készültek volna. Az egyik bájos-arcú baba karján kicsi kosárka, benne tarka mezei virágcsokor. Mintha Mezőországban lennének... Minden darabot jólesően simogatunk végig a rideg és csup valóságához szokott szemünkkel, bár kézzel is nyugodtan hozzányúlhatunk ezekhez a természetes játéktárgyakhoz, mer, erős kivételiek. Akik készítették, azok számítottak rá, hogy még fejtelmesen gyermek-kezekbe kerülnek, Ronó Pálókhöz, akik színeiket darabokra szedni a játékokat az apró emberkének kíváncsiságával, hogy „vajjon mi lehet belől?” A bútorok ömlesztéssel készültek, darabjai nemcsak összerakhatóak, hanem gondosan egymásba illeszkednek, ahogy az asztalok dolgozói. Egyszóval alapos munka.

Bizonnyára valamelyik önkormányzati gyermekjátékszer-kereskedőtől vásárolta Kalkó dr. — gondoljuk magunkban — és meg is kérdezzük, honnan hozta mindezt. Válasza meglepő. Hónapokig Brad-Brádon tartózkodott és néhány iparművésznek is beállt készítenie. Timisoara-temesvári, aradi és pecsoi-pecsoi magyar fiúk nappali elfoglaltságuk befejeztével összegyűjtötték Kalkó dr. lakásán és furva-faragva-jestegye a késő éjszakai órákig dolgoztak, hogy néhány szegény gyermek részére örömet szerezzenek. Csupán gyermekre gondoltak, akiknek szülei legfeljebb a kenyérrel való keresik meg, akiknek még sohasem volt ilyen díszes játékszerük, ilyesmit legfeljebb az előkelő főtéri üzletek kirakataiban láttak. A készítéshez szükséges hozzávaló és szerszámokat a bradi-bradi magyarság, Keresztes János református lelkes, az ottani magyar népközösségi igazgató, a nőkének emberei adták, szeretettel, jószívvel, megértve a célt, amely a néhány lelkes magyar fiatal embert — akik oda-haza ügyvédek, kereskedők, iparosok és tisztviselők —, a nehéz munka után nagyon is megérdemelt pihenő-idejüket fejtálcázza, a dolgozóasztalhoz ültette. De mert nem sokáig tartott a hasonló dolgok készítéséhez, tanácsadóra, ügyeskezű és ölelet, adó segítségre volt szükségük. Ezt Mihály Margit, a finomlelkű urileány személyében találják meg, aki önzetlen, hűséges munkatársulká szegődött.

Az aradi népközösség vezetősége úgy határozott, hogy a bradi-bradi „játékgyárosok” készítményeit az aradi napközi otthonok gyermekszerege között osztja szét. Már is látjuk a sok-sok ravaszgó gyermekarcot, amikor kezükbe veszik ezeket a tündéri játékokat, amelyenekről eddig legfeljebb csak álmodtak...

Jan. 15, szombat
R.k.: Rem. sz. Pál
Protest.: Lóránt
Ortodox: Pál

Napkelte: 7 ó 44 p
Napny.: 16 ó 34 p
Holdkelte: 21 ó 39 p
Holdny.: 10 ó 21 p.

A Déli Hirlap megjelenik mindennap a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével. — Szerkesztőség: Timisoara I., Bulevardu Regina Maria 8. kiadói hivatal: I., Piata Eratiannu 3. szám

Távbeszélő: szerkesztőség 50-78, kiadói hivatal 23-10.

Előfizetési ár a lap házhöz való kézbesítésével vagy postán küldve: egy hónapra 140 lej, három hónapra 400 lej. Egyes szám ára 5 lej.

Aradon előfizetése, hirdetések és felszólalások Reclama hirdető-irodában, Metianu-utca 6. Távbeszélő: 17-11.

— **Egyházi kitüntetések.** Márton Áron albai-magyar-nyárád-nyárád megyéspüspök két érdemes erdélyi plébánost ültetett ki. A megyés főpásztor Olasz András igniu-magyarigényi és Erdődi József igai-alsójárai plébánost szentszéki tanácsossá nevezte ki.

— **Koszorúmegváltások** Fischer Aladár emuntya arkamából. (Saj. tud.) Fischer Aladár, az aradi román katolikus főgimnázium igazgatójának emuntya arkamából a szegénysorsu magyar utakon segítyezesére és taníttatására, koszorúmegváltás címén az alábbi utcaadományok folytak be: a népközösségnél: Janga Ferenc 500, E. N. 2000, Szuchy Pál dr. 1000, báró Solyomossy Tibor 10.000 és B. F. 500 lej; az egyházközségnél Török Dezső 500, Gulyas János 1000, Aufrecht Sándorné 1000, Schmidt József harmadosztályos tanuló 500 lej adományozott.

— **Tizenegyezer közreműködés jelzi a mentők 1943. évi működését.** A timisoara-temesvári önkéntes mentőtársulat most adta ki december havi jelentését. A múlt hónapban a mentők 67 esetben nyújtottak első segítyt, 331 esetben végeztek betegszállítását vagy vonszolták ki különböző hívásokra és 333 esetben teljesítették mozgáshozjárókat. December hónapban így 731 ízben működtek közre.

— **Uj vágóhíd építése Deva-Deván.** (Saj. tud.) A devai-újvári városi főállatorvos a polgármesteri hivatalhoz előterjesztést tettett és abban rámutatott egy a mai követelményeknek megfelelő új vágóhíd építésének szükségességére. A város együttműködési bizottsága az előterjesztést magáévé tette és elhatározta, hogy erre a célra a földmivelésügyi minisztériumtól megfelelő anyagi hozzájárulást kér.

— **Meghalt a börtönben.** Viman Pavel 53 éves vingai lakosát néhány hónappal ezelőtt a járásbíróóság testi sértés címén 3 havi börtönrre ítélte. Viman októberben kezdte meg büntetésének kitöltését, a timisoara-temesvári ügyészségi fogházban. Most éjnek idején hirtelen súlyos rosszullet fogta el és rövidesen meg is halt a börtönben. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy idült szívbetegségben szenvedett s az okozta halálát.

— **A varjak pusztítása Aradmegyében.** (Saj. tud.) Az aradi mezőgazdasági kamara a minisztériumtól nagyobb mennyiségű mérget kapott, hogy ossza szét a körzetébe tartozó gazdák között, az elszaporított és a vetésekben nagy károkat okozó varjak pusztítására. A mérget használóknak a kamara megadja a szükséges utasításokat.

— **Elítélték a rendőrt,** mert megvesztegette magát. (Saj. tud.) Az aradi ítélőtábla két évi fogsárra ítélte Dudas Nicolae vol aradi rendőrt, aki néhány hónappal ezelőtt tettenért egy liszt-szállítót, de nem vett fel ellene jegyzőkönyvet, mert ötezer lej kapott tőle. Dudast már hónapokkal ezelőtt elbocsájtották a rendőrség szolgálatából.

— **Lovak egészségügyi felülvizsgálása Aradon.** (Saj. tud.) Az aradi városi állatorvosi kórház közli a 3 éven felüli aradi kancák tulajdonosaival, hogy állatuk egészségügyi felülvizsgálása az alábbi sorrendben történik: január 17-én délelőtt az aradi belvárosi, pernyávei, Moszoty-tó és zsigmondházi állatokat az aradi állat-vásártérre kell ebből a célból hoztatni. 18-án délelőtt a gáli és arad-határi kancákra kerül sor a gáli közigazgatási kirendeltségnél, míg 19-én a mikeskeiakra az ottani közigazgatási kirendeltség előtt.

— **Arcképes igazolványt** kapnak a mult világháboru hadirokkantjai és hadiözvegyei. Timisoara-Temesvar város vezetősége közele szerint az 1914—1919. évi világháboru nyugdíjas hadirokkantjainak és hadiözvegyeinek rangra való tekintet nélkül január 17-e és 22-e között jelentkezniök kell a város-háza második emeletének 94. számú helyiségében lévő városi rokkantügyi hivatalban. A jelentkezés e napokon délelőtt 11 és 2 óra között történik. A hadirokkantok és hadiözvegyek arcképes igazolványt kapnak. Mindegyikük 5 centiméter magas és 4 centiméter széles fényképet vigyen magával. A fénykép fehér alpu legyen, az arkép fedetlen fővel ábrázolja az illetőket. Ilyen igazolvány nélkül az érdekeltek nem kapják nyugdíjait a pénzügyigazgatóságtól.

— **Csecsemőgondozónők kiképzése.** A timisoara-temesvári Magyar Nőegylet vezetése alatt álló dr. Kakuk-csecsemetőthon alkalmat nyújt a fiatal leányoknak arra, hogy csecsemőgondozónői tanfolyamot végezzenek. Az intézményben erre az emberbaráti hivatásra mind az elméleti, mind a gyakorlati tudás megszerzésre lehet a jelentkezés határidejét január 20-ig hosszabbították meg. A jelentkezéseket a következő címre kell beküldeni: Timisoara, II., Piata Detunata 7. Ugyanott szóbeli, vagy levélbéli felvilágosítás is kapható.

(*) **Halálozás.** Özvegy dr. Somogyi Gyuláné 75 éves korában rövid szenvedés után elhunyt. Temetése e hó 14-én, pénteken, délután 3 órakor lesz az aradi régi temetőben.

— **Mozik misora.** Január 14, péntek: Arad: Aro: „Boldogság akadályokkal”, Corso: „A tenger leánya”, Forum: „A kristályhíd”, Royal: „Dél futárja”, Urania: „Az ifjúság büne”. — **Timisoara-Temesvár:** Apollo: „Tonelli”, Capitol: „Mozart”, Corso: „A szív”, Thalia: „Egy szegény ifju története”.

— **Ügyeletes gyógyosztárak.** Január 14, péntek: Arad: Kárpáti dr. (a hegyaljai villamos megállóval szemben), Dick dr. (Marasesti-utca 1.) — **Timisoara-Temesvár:** Belváros: Jahner Károly (Libertáti-ter), Gyárvaros: Kigyó (Traian-ter 7), Erzsébetváros: Bianu (Miron Costin-utca 1), Józsefvaros: Neurohr (Preyer-utca 1), Mehala: Corvin (Closca-utca 18.) — **Fratelia-Ujkisoda:** Panajoth. — **Bretendorf-Szabadfalu:** Bonomi. — **Január 15, szombat:** Sibiu-Nagyszében: Jantea M. (Telefon 510.)

A timisoara-temesvári Evangélikus Nőegylet tésztázadnál hosszabb ideje folytatja nemes munkáját

Timisoara-Temesvár. A timisoara-temesvári evangélikus gyülekezet 1944-ben kettős jubileumhoz érkezett. Ebben az esztendőben van 120 esztendeje annak, hogy megalakult az evangélikus egyházközség és ugyancsak ebben az évben ünnepli meg fennállásának 55-ik évfordulóját a timisoara-temesvári Evangélikus Nőegylet.

Létének első évtizedeiben az evangélikus egyházközség maga gyakorolta a jótékonyágot, mivel semmiféle ilyen célú egyesület az egyházközség kebelében nem állott fenn. Babusnik Paula asszony 1889. januárjának első napjában indította meg a mozgalmat az Evangélikus Nőegylet megalakítása érdekében és az eszme olyan széleskörű és megleg fogadtatásban részesült, hogy 1889. január 13-án — most 55 éve — már meg is tarhatták az alakuló közgyűlést és azon Kramár Béláné, a lelkes feleség, előterjesztette az alapszabálytervezetet. Az alapszabályok legfontosabb pontja volt: a timisoara-temesvári evangélikus vallásu szegények támogatása s egyben gondoskodás a templom felszerelésének kiegészítéséről.

Az Evangélikus Nőegylet fennállása óta mindegyik mára alapszabályainoz. Igen sok szegénynek a könnyét száritotta fel, anyuieit anyomort, felruhazott gyermekeket, sok értékes felszereléssel gazdagította a templomot. Fennállása óta az elnöknői tisztséget a következők töltötték be: Babusnik Paula (1889—1899), Korniss Katalin (1899—1906), Niamesy Flóra (1906—1917), Bohus Emma (1917—1922), Márk Bella (1922—1937), Argay Jolán (1937—1939). 1939. óta az elnöknő Anwenzer Johanna. Mellette az egyesületnek a következők a vezetői: Köszegi Aranka pénztárosnő, Schemmel Jolán jegyző, Babusnik Sarolta, Botscher Julia, Heug Margit, Klein Katalin, Matuschka Rozsa, Wengstein Ilona, Molitorisz Auguszt, Lichtschein Ilma, Herrmann Hilda, Schemmel Margit és Dóczy Margit választmányi tagok.

Az Evangélikus Nőegylet tagjai az 55 éves jubileum alkalmából január 16-án vasárnap délelőtt, 11 órakor testületileg vesznek részt az isentiszteleten, délután öt órakor pedig a lelkeslak földszintjén levő nőegyleti helyiségben szeretetvendégséget rendeznek.

(*) **Verszegénység, érvágyalanság** ellen FERROL vastáplíkor a legajánlatosabb. Ára 298 lej. GENIUS-krem a legjobb arc-ápolószer. Ára 150 lej. Földesgyógyászati, Arad. Kapható gyógyosztárakban és drogeriákban.

Rádió

Allandó rövidítések: H = Hírek, E = Előadás, F = Felolvasás, Z = Zenekar, Sz. z. = Szórakoztató zene, K. z. = Könyvny. zene. Hal. = Hanglemezek

JANUÁR 15, SZOMBAT

Bucuresti: 6.55 H és Z. 12.45 H, 13. Bajtársi óra, 13.50 H németül, 14 H. 14.13 Közlemények, 14.30 Szórakoztató műsor bebesülteknek, 15.30 Katonák postája, 17.57 Francia nyelvoktató, 18.15 H németül, 18.30 Két zongorás hangverseny, 19. Operatársulatok, 19.50 H. 20. Ének, 20.40 E, 21 Z, 22 H, sport, 22.20 K. z.

RADIO MOLDOVA: 12.30 Déli muzsika, 13.30 H. 13.45 Filmzene, 13.30 Z. 19. E. 19.15 Indulók, 19.30 Chopin-zene, 21 H. 21.35 K. z.

BUDAPEST I.: 7.45 Torna, 8 H. 8.13 Hgl. 9 H. német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven, 9.30 Sz. z. 11 H. 11.15 Kamarazene, 12.15 Z. 12.40 E. 13.10 Z. 13.40 H. 15 Z. 15.30 H. 16 Hgl. 16.30 E. 17.20 Táncczene, 17.45 H. 18. Noták zenével, 18.55 E. 19.40 Külügyi tájékoztató, 19.50 H. 20. Hangképek innen-onnan, 20.30 K. z. 21.50 Bucsu, dráma egy felvonásban, 22.30 Beethoven-nyitány, 22.40 H. 23.10 H. német, angol és francia nyelven, 23.40 Ki mit szeret, 24.45 H.

PONTOS
— Pontosan jár az órája?
— Oh, igen, csak ismerni kell a járását. Ha például két órát mutat és hetet üt, akkor pontosan fél öt van.

KÖRBE-KÖRBE
— Nem iszik magy rulsok bort napjában?
— Tudja doktor ur, az ugy van: ha reggel fölébredék, utközöi szomjuságot érezek. Akkor megiszom egy pohárral és egészen uj embernek érzem magamat.
— És aztán?
— És aztán, az uj mber érez atkozott szomjuságot...

Dr. Windholz Béla
Arad, Teseanu-utca 4.

KUBÁN ENDRE RIPORTJA

Víz perc egy világtáncos magyar iparosnál

— Székely parasztluból autórugóhérsztő —

Timisoara-Temesvár. Amikor megismerkedtem vele, már első mondatai után megállapítottam:

— Maga székely, ugye?
Megsodorintotta a bajuszát és helyesen válaszolt:
— Biz a, székely vagyok, még pedíg eskik.

— Hát, hogy került ide Csikból, a hegyek közül a síkságra?

— Nem igenyesen, azt gondolhatja. Nagy kerülőt tettem és bejártam jó darab világot, míg idejutottam. Műk székelyek botyogó nép vagyunk, szeretünk csatangolni a világban. Ugy tettem én is.

Aztán elmondta, hogy édesapja, aki főfőszékely volt és kicsi földön gazdálkodott, egy napon befogott a székérbe és kijelentette a fiatalabb fiának, hogy víz-üdvárhelyre inasnak. Mesterséget kell tanulnia, mert a földcsákn majd a bátyja fog kinlódni. Meg is érkeztek a kerülő és kanyargó hegyi úton a Hargita túlsó oldalára, Udvarhelyre. Az apja megállította a kocsi Csép Tamás varga háza előtt. Bementek és az apa kijelentette, hogy elhozta az inast, aki felől még a télen megállapodtak volt. Aztán kézfogással bucsuzott a mestertől. Fiának azt mondta, hogy viselje jól magát. Felült a székérre és hazaindult. Meg is érkezett vagy hat óra múltán a csiki faluba és nagy volt a csudálkozása, amikor kurjantására kinyílt a kapu és

ott állott előtte a fia,

akit vargajásnak hagyott Udvarhelyen.

— Te-e? — kérdezte az öreg.

— Én a, — válaszolt a fiú, — nem tettem nékem a vargaság, oszt már az első félórában keresztülugrottam a kapun, nekivágtam a hegyeknek és az ösvényeken két órával hamarabb érkeztem meg gyalog, mint kied szekerem, édesapám.

Az öreg legyintett a kezével. Néhány nap múlva meg is megkeresztelte a fiát, hogy mielő megismerkedjen a tanulóval, a fiú mutatta kifejtett izmait és azt mondta, hogy a kovácsmesterségre van kedve. Apja beleegyezett, de egy gondolatja, hogy messzire adja, nehogy ismét hazaszökjék. Akkoriban igen keresett volt Bucurestiben mindentéle magyar iparos és az öregnek eszébe jutott, hogy van neki ott egy Ványolós Flóris nevű komája, aki kovácsmester. Nemsokára el is vitte oda a fiát és otthagyta inasnak.

A kovácsipar tetszett a legénykének és négy esztendő alatt ki is tanulta, de még a bogrnárságot is, mert abban az időben kocsit, székert és hintó készítése okából a két mesterség rendszeren egy földél alatt volt.

Az új segéd egy darabig Bucurestiben dolgozott, majd megfordult a régi román királyság több városában, amíg végül átrúccant a Dunán Bulgáriába. Szófiában dolgozott, de egy év után tovább vágyott.

Törökországba került
és Konstantinápolyban állapodott meg, ahol a szultán udvari lantgyártójának kapott munkát. Török basak részére számos hintót készített és szaporán jutottak zsebébe az aranypénzek. Törökországban Egyiptomba vetődött, ahol előbb Alexandriában, majd Kairóban dolgozott.

— Magyar mesternél dolgoztam Kairóban, — mondja — Szabó Andrásnak hívták, az Isten nyugasztalja, Gyergyóból szármak oda. Két esztendő voltam nála és amikor eljöttem, sehígg leveleztem vele. Egyszer aztán a fia, Pistától jött levél. Megírta, hogy az apja meghalt és a műhelyt ő vette át. A világháború alatt megszakadt a levelezésünk, de most újra irgatunk egymásnak.

Egyiptomból Szíriába jutott és Damaszkuszban dolgozott másfél évig. Onnan visszatért Törökországba, majd Bulgáriába Ezután Várnában telepedett meg, ahol saját kovácsműhelye volt. Várnában megismerkedett a feleségével és házasságuk után vagy egy évre megint elfogta a kóborlási láz. Eladta a

műhelyt és asszonyostul meg sem állott Németországig. Ott több városban dolgozott, amíg 1913 őszén kijelentette az asszony, hogy neki elég volt a csavargásból. Maga is azon a véleményen volt már és úgy történt, hogy 1914 tavaszán — most harminc éve — véglegesen megtelepedtek Timisoara-Temesvárott.

— Miért éppen itt? — csudálkozta.

— Elfelejtettem mondani, — mosolygott, — hogy a feleségem, akit Várnában ismertem meg, éppen idevalósi. Ide akart jönni, és ámbátor a Szentirás mondja, hogy az asszony kövesse az ő férjét, én mégis az asszonyt követtem ide. Megtakarított pénziünkön házat vet-tünk és műhelyt rendeztünk be. Jól ment a dolgunk, de aztán

jött az első világháború

és én bevonultam. Négy esztendőig voltam oda, de a végén a műhely mégis megmaradt. Csak az volt a baj...

Jobb kezével a feje mögé nyúlt és megvakarta székelymódon a bal fülét. Az volt a baj, mondotta, hogy a kovácsműhely már nem ment, úgy, mint azelőtt.

A székely góbé azonban már akkor is élelmes, ha soha ki nem mozdult falujából, hát még akkor, ha világot járt. Elhatározta, hogy patkó és kocsvasalás helyett autórugót fog csinálni. Vett a gyári lerakathól néhány kész autórugót. Bezárkodott és tanulmányozta a rugókat. Aztán esténként, amikor a műhelyből a segéd eltávozott, nekigyürkőzött az autórugókjavításnak. Titokban készített egy pár tucat rugót, amikor aztán elhíresztelte, hogy műhelyében készült a legjobb és legerősebb autórugó. Kis-

kocsmákban összebarátkozott a soffőrökkel és egyszeriben úgy fellendült a műhelye, hogy egy segéd helyett négy dolgozott benne és még három inas.

— Aztán — ravaszul pislant — külföldön megtanultam, hogy

a műhelyt állandóan fejleszteni kell,

mert csak úgy növekszik a jövedelem is. Megépíttetem a műhelyhez a nyersolajjal fűtött kemencét, amely pillanatok alatt izzóvá hevíti a rugóacélt és egyéb új szereszmot is szereztem be. Megtanultam azt is, hogy nem szabad az acélt, amelyet feldolgozunk, kicsinyben beszerezni. Egy-két vagómmal rendeltem egyszerre és mert készpénzzel fizettem, engedélyt is kaptam. Így sokkal olcsóbban jutottam nyersanyaghoz, mint mások és versenyezhettem velük.

Az egykori székely paraszti autórugóműhelye hamarosan népszerű lett, mert elsőrangú munkát szállított.

Ómaga most már nem dolgozik. A műhelyben ott sürgöködik a fia és volt első segédje, akit társnak fogadott.

... Amikor édesapja annak idején otthagya masnak Bucurestiben, egy öltözet ruhát és egy pár csizmát adott neki. Az volt minden apai öröksége. A maga tudásával, élelmességével és szorgalmával azonban szép vagyont szerzett. Szerette, pártfogolta mindig a kis magyar iparosnásokat, nemcsak jó tanácsot adott nekik, hanem anyagiakkal is segítette őket. Mindig hangoztatta, hogy mindenkinek, de kivált a tehetsős magyar iparosnak kötelessége, hogy jó magyar iparosok nevelését elősegítse.

Tihencs

Írja: MÁRAI SANDOR

A tó fölűete nyolcszáznegyven négyzetméter, melyége egyes helyeken egy méter tíz, másol csak negyven centiméter. Vize tiszta, átlátszó. Nelyenként hínáros. És benne csuka, aranyhal, varangy, vízi sikió. A csuka megeszi az aranyhalat, a vízi sikió megeszi a varangyot. A csukát az erdész eszi meg, aki sórtés pusztával levi a halakat, alkotnyatkor.

A tó egy gróf és az Isten tulajdona. A grófnak közömbös a tó: nagyritkán hajol csak föléje, vadászat közben, vagy tórr nyári éjszakákon, mikor ladikba ül és hűsömi indul a hínáros tavon. Holdfényben a gróf a tó és ladik ezüstösen csillognak. A gróf ilverkor hallgat, néha szakállát simogatja. A tó is hallgat és a holdfény sugarait ringatja. Isten tudja, mit gondo a gróf és mit érez a tó ilyen pillanatokban? Igen isten tudja! Egyszerre török: a gróffal és a tóval, de senki, soha nem tudja meg, mi volt a célja és volt-e célja egyáltalán, mikor megalkotta a grótot és a tavat? Ez a kétely néha a grótot is kímőzza.

Ritkás fényűző övezi a tavat és pázsitos bankok, ahol a gróf vendégei golf-t játszanak. Mikor a vendégek elmennek egy róka mászik elő a sásból vörös pofijával óvatosan a víz fölé hajol és iszik. A víz fölött szitakötők táncolnak, éjjel és nappal, holdfényben és szikrázó napsütésben. A szitakötők szerelmi táncot lejtenek. Mint tébolyodott prima ballerínák, zöldesfehér, zizegő, tüllszoknyában villodznak a víztükör fölött, hívják, elkarúlik, hitegetik egymást. A víz tükre éjjeli pillanatokban óriási operaszínpadná változik át, ahol parányi tündérek táncolnak egy zene ütémére, mely ok trély szőlamit a varangyok, a fortyogó brácsások és nagybögösök szolgáltatták. A sás egyszerre megmozdul, szét állik mintha egy könnyű kéz keres-

né e hajladó bozótn az utat. Lehet, hogy Luck felbűrdt, s vijjogva, kamaszos brácsákkal riasztgatja az éjjeli viadót? Lehet de nem valószínű.

A tónak nincs neve. Nem elég nagy ahhoz, hogy neve legyen a világban, nem hajóhajható, nincs különös álatvilága, s nem ölte belé magát hínáros, egyméter tizes mélységbe s ha, senki. Létezése oly zajtalan, mint a történelem mélyvizeiben elkallódott kis népek létezése, voltak, fodorztak, eltűntek. Lehet, hogy boldogok voltak, mert a lantya sem beszél róluk. Lehet hogy a tó boldog. Nagy viharok nem kavargják fel soha mélységeit, érdekek nem fűződnek hozzá, a térképén nincs hely számára. A tó rangrejtve él, mint a bolcsék és a szegények. Ha meg-gondoljuk, hogy nem csinál semmit, nem hajó hasznót és nem is érdekes, eltűnő-hetünk mi célja volt az Istennek a tóval, mikor a grótkot? Igaz, hogy tulajdonsa a gróf sem csinál semmit, ő sem hajó hasznót és ő sem érdekes: Isten mégis megteremtette, őrangyalt adott meléje, és vigyáz rá. Ugyalászik a dolgok igazi értelmét megtalálni bajsabb, mint az ember képreli. Lehet az is, hogy a dolgoknak nincs is igazi értelmük: csak vannak, mint a gróf és a tó. Isten nem magyaráz, hanem teremt.

A hegytetőről nézve olyan a völgy és a tó, mintha a táj monoklit csipített volna felszámába. Az erdész aki sóréltel lövi a csukákat a tóban, negyvenhárom éves. Óraláncán szarvasfogakat visel, van egy kéteves barna vizsla szukája. A kutya neve Flóra. De mind összetartoznak, a tó, a gróf, az erdész, a sás, a csuka és Flóra, a szuka. Erről az összetartozásról homályosan tudnak csak és egyáltalán nem beszélnek. A költő dolga, hogy nevet adjon annak, amiről Isten és a teremtett dolgok hallgatnak. Ezért ez irás. Menjünk odébb, a parti ut keskeny.

PROPAGANDAVEZETŐK ÉRTEKEZLETE BERLINBEN. (Berlin.) A német birodalom propagandavezetői Berlinben munkaértekezletet tartottak. Az értekezleten Speer miniszter beszámolt a hadfelszerelés állapotáról. Dönitz nagydíralis a tengeri háborúról és a német tengeralattjáró hajók hadri-selésének jövőnd fejlődéséről beszélt. Miley ábrornagy eszetele a légi háborúról és rámutatott arra, hogy a német légharítás egyre erősebbé válik. Végeztül Göbbels dr. birodalmi propagandauigyi miniszter szólt fel és ismertette a német birodalom politikai és katonai helyzetét a most kezdődött, döntésekben gazdag esztendő elején. (DNB).

MEGGYILKOLTAK AZ EMBERI JOGOK LIGÁJÁNAK ELNÖKÉT. (Vichy.) A német távirati iroda az NST. következő jelentését ismerteti: Az emberi jogok ligájának elnökét, Baschi Vikort és feleségét a múlt éjtszaka ismeretlen tettesek meggyilkolták. A két holttestet Lyontól mintegy 10 kilométernyire találták meg. (Rador).

SZÓFIA LAKOSSÁGÁT VIDÉKI VÁROSKOBBAN HELYEZIK EL. (Szófia.) A bolgar belügyminiszter köriratoj intézetj valamennyi vidéki város polgar mesteréhez, felszólítván őket, hogy gondoskodjanak a Szófiából az ellenségek légi támadások miatt kiköltözötend lakosság elhelyezéséről és ellátásáról. A polgar mesterek a rendelet végrehajtása érdekében a katonaságot is igénybe vehetik. (Tp).

A ZÁGRÁBI NÉMET KATONAI AT-TASE HÖSI HALÁLA. (Zágráb.) A norvát fővárosban közölték, hogy a német követség katonai attaséja a partizánokkal vivott harcban elesett. Zágrábban nagy gyászpompával kísérték ki földi maradványait a vasutállomásra, ahonnan Németországba szállították. (Tp).

HÁROM ÉVRE SZÓLÓ KERESKEDELMI SZERZŐDÉS AMERIKA ÉS A SZOVJET KÖZÖTT. (Washington.) A Daily Mail értesülése szerint amerikai üzlet, körölközés híre jár, hogy befejezés előtt állanak az Egyesült Államok és a Szovjet között a áruváltások, amolyek egy, három évre érvényes kereskedelmi szerződés megkötésére irányulnak. (Tp).

GYILKOS MERÉNYLET EGY FRANCIA PÍLÓTA ELLEN. (Párizs.) Foltaves ismert francia pilóta, aki egyik volt a legjobb francia hosszútávú repülőknél, merénylet áldozata lett. A pilóta autóján haladt az uton, amikor az egyik ház előtt egy fiatal nő kézzel megállásra bírta a gépkocsit. A következő pillanában rejtékelyükről merénylő banditák revolvergolyókat zudítottak az autóra és Foltavest halálos lövés taláta. A 41 éves pilóta, aki öt gyermek atyja volt, azonnal meghalt. A merénylet oka ismeretlen. Foltaves tanítója volt Boucher közismert francia női repülőnek. (EP).

SVÉD SZOCIALDEMOKRATA LAF CIVVÁLTÓZÁSA. (Stockholm.) A svéd szocialdemokrata párt központi lapja, a Sozialdemokraten mostantól kezdi Morgen Tíngingen cím alatt jelenik meg. Politikai körök véleménye szerint a címváltozásnak elsősorban az a célja, hogy a lapnak, amelyet eddigi majdnem kilő-rőlég csak szocialdemokrata körök olvasnak, nagyobb olvasóközönséget szerezzenek. (Tp).

Apróhirdetések

ELSŐRENĐŰ, barna női kabátanyag, jiszta gyapjú, eladó. Érdeklődni Arad, Regele Ferdinand-körút 62, a kapusnál. (171)

SZABÓSEGED állandó munkát keres férfi-, vagy női munkában. Címeket Reclama-hoz, Arad, Eminescu-u. 4. (172)

34 Hp. OBERURS-fekvőmotor, 60-as Monark-darálóval együtt eladó. Ugyanott egy Ölpul 35 Hp. és egy International 10-20-ig, eladó. Kifogástalan állapotban vannak és üzemben megtekinthetők. Kőműves Károlynál, Peregul-mic. (173)

ELSŐRENĐŰ új, Singer Central Bobin, angol fejű, 5 főkös, süllveszthető varrógép eladó. Megtekinthető d. e. 12-ig. Arad, Simion Balint-utca 1. (174)

KIFOGÁSTALAN román gépirónó állást keres, esetleg pénztárcoknak is megy. Címeket Reclama-hoz, Arad, Eminescu-u. 4. (175)

FORUM-mozgó, Arad
Távbeszélő 20-10.

Inreg. Nr. 788-942
Előadások 3, 5, 7 és 9 órákor.
Ma bemutató.
Egy film, melynek drámai témája felejtethetlen lesz a filmgyártás történetében

A kristály-híd

NEMETŰL beszélő nőt, rendeletnek megfelelőt, délutánra alkalmaz Kohn, Arad, Cloșca-utca 2. (176)

ASZTALI székeket, körülbelül 30 darabot, venne Urania-mozi, Arad. (177)

MOSAST, vasást vállalkoz háztartások részére. Nagyon szépen dolgozom Arad, Regele Ferdinand-körút 38. (178)

HÁROMSZAZHOLDAS birtokhoz jó bizonyítványokkal rendelkező gazdabérest alkalmazok. Cim Reclama-nál, Arad, Eminescu-u. 4. (179)

ÖRÖKLAKÁSOK Aradon, új épületben, két- és egyszobásak, eladók. Banciu Rudolf ügyvédsége, Arad. Távbeszélő 60-78. Bej. sz. 525/931. (180)

MEGBIZHATÓ, főzni tudó bejárónót alkalmazok. Arad, Regele Ferdinand-körút 15, 25. ajtó. (181)

Fényképezősegédet (női) kifogástalan felvételezőt és laboránszt 15 ezer lej fizetéssel és részesedéssel felfogadnak. Cim: Foto BACH, Alba-Iulia.

KEVESET használt csikóbunda eladó. Arad, Mihaj Viteazul-tér 4. (182)

GÉPKOCSIFESTŐ PISZTOLYT (dukozót), kézit vagy géphajtású, megvételre vagy kölcsönhárba keresek. Címeket Reclama-hoz, Arad, Eminescu-u. 4. (183)

HIZOTT sertések, kb. 150 kg súlyuak, eladók. Arad, Oituz-utca 7. (184)

150.000 lej KÖLCSÖNT keresek. Kamaféjében egy hizott disznó adok. Címeket Reclama-hoz, Arad, Eminescu-u. 4. (185)

KIFUTÓFIUT azonnali alkalmaznak. Farcu-cér, Arad, Fischer Eliz-palota udvarában. Bej. szám 1299/941. (186)

ANGORA nyulakat veszek lehetőleg ketrecel. Arad, Artim P. Popescu-utca 10 Szilvásy-telep. (187)

ALIG használt 42-es ferribakancs rászerezett korecsolyával eladó. Címeket „Prima” jellegre Reclama-hoz, Arad, Eminescu-u. 4. (188)

CSIKÓBUNDA, külföldi jó állapotú eladó. Arad, Occidentului-utca 8. (189)

CORSO-MOZI Arad
A gyermekszív anyagi világa, öröge és baja

ASSZONYOK, lányok, szabai, varrai tanulhatnak, gyorsan, pontosan legújabb divat szerint. Saica Eugenia, Arad, Vasile Goldis-utca 8. első emelet. (190)

TELJES dífta-ébeigő körpírozott székekkel és 4+1 lámpás rádió eladó. Cim Reclama-nál, Arad, Eminescu-utca 4. (191)

KÖVÉR dísznő állandóan kapható. Arad, Sava Raicu-utca 48/50. (192)

SZILSKINBUNDA jóállapotú eladó. Megtekinthető Szentgyörgyi cégnél, Arad, Bej. szám: 1891/931. (202)

ARO-mozi, Arad Táv. 24-24. Előadások 3, 5, 7 és 9-kor Bej. sz. 1446-1942

Ma. Megiepo eseményekben gazdag vigjáték. Boldogság akadályokkal
A legkiválóbb színészekkel. Hans Söhnker, Elsie Mayerhoffer.

GAZFORRALÓ 2 vagy 4 lángú sütővel, vagy nélküle, esetleg gáztartállyal eladó. Címeket Reclama-hoz, Arad, Eminescu-u. 4. (193)

KIFUTÓLEANYT jó fizetéssel alkalmazok. Schön Anna, kalapszalón, Arad, Goldis-utca 1, Bej. szám: 3232/55. (197)

RUHAVARRÁST, alakítást, fehérneműt és javítást vállalkoz. Baloghné, Arad, Emil Garleanu-utca 9. (201)

Jó bizonyítványokkal, német nyelvtudással, mindenek bejárónót alkalmazok. Jeter Iteznit lehet délben 12-2 óra között Heinz Hellmann, Arad, Carol-körút 7, földszint. (196)

CORSO-MOZI, Arad Távbeszélő 23-94. Bej. sz. 9616-1939 Előadások 3, 5, 7 és 9 órákor

Ma. Egy fiatal leány regényes élete. Izgalom és szórakozás. A tenger leánya
Brigitte Horney, Paul Wegener kiváló alakításával.

DISZES ágygarnitúra lenvaszonból, e személyes damaszt asztalnemű eladó. Cim Reclama-nál, Arad, Eminescu-utca 4. (198)

SZÉP ágycetét, szavattalan tiszta eladó. Arad, Cetatii-utca 7. (200)

PIANINÓT jóhangut bérelmek. Arad, Elisabeta-körút 9., d. u. 5-8-ig. (195)

KORSZERŰ rekamiét vennék. Kohn, Arad, Cloșca-utca 2. (194)

FEKETE férfi-telikaabát eladó. Arad, Dorobantilor-utca 47. (198)

TÜKÖRGYAR ügyes, megfelelő lépesítéssel bíró üvegsziszolót keres jó feltételek mellett. Ajánlatokat Maria Balea, Brașov, Dr. Babeș-u. 8. emelet, címre küldjétek. (4518)

URANIA-filmszínház, Arad Táv. 12-32. Bej. sz. 1681-141 Előadások 3, 5, 7 és 9 órákor

Ma. A francia filmpar határköve. Harry Baur mesteri alakítása, megrázó eset az ifjúság életéből.
A z ifjúság bűne

KEZDŐ német gyors- és gépirónó fénynapi állást keres. Ajánlatokat „Komoly” jellegre a timisoarai kiadóhivatalba kér. (249)

AZONNALI belépésre alkalmazok bronzművest, lakatost, fémciszolót és vízvezetékcsatlakozót. Csakis elsőrendű munkaezők jelentkezzenek. Cim: Bartha Béla, Resita, Libertatii-u. 3. (250)

SZARAZ raktárhelyiséget, 3-5 vagon aru részére, a IV. kerületi állomás közelében bérelmek. Ajánlatokat „Raktár” jellegre a timisoarai kiadóhivatalba kérek. Bej. szám: 63/841/943. (248)

ROYAL-mozgó, Arad ALEXANDRI-UTCA 2 Előadások 3, 5, 7 és 9 órákor Kell-mesen fűtött terem

Ma. A francia filmparás egy k nagyszerű udorság filmje
Dél futaria Pierre Richard Wilm, Jany Holt és Charles Vanel mindent felülmuló alakításával.

JÓL FŐZŐ mindenest azonnali felfogadok. Timisoara, II., Iosif Vulcan-u., 20. (5410)

ALKALMAZUNK vaskereskedő-szolgálatot. „Ferrum”, Timisoara I., Unirii-tér 5. Bej. szám: 75/1357/1942. (262)

ELADÓ egy pár vadonatúj, 37es, drapp, duplatalpu és egy jó állapotban lévő, fekete női körmeipő. Haasz, Timisoara IV., A. Bonnaz-u. 14. A Küttli-tér mellett. (247)

HÁZMESTERT keres, lehetőleg szerezőt, Victoria-bank, Timisoara I., Regina Maria-körút 1. (263)

Pályázat tanítói állásra

A Iermata neagrai-feketegyarmati református elemi iskolához okleveles férfi-, vagy nőtanítót keres az egyházközség. Javadalom megegyezés szerint. Pályázatok 1944 január 20-ig a következő címre küldendők: Oficium parohial reformar, Iermata-neagra, posta Zerind, jud. Arad.

SZABÁSZATI TANFOLYAM nyílik meg férfieneműk és női felsőruhák készítésére. Beiratás: Országos szabászatj iskola, Timisoara, Unirii-tér, 5. (4516)

HŐCSIZMÁT, 37-, esetleg 38-ast. kifogástalan, vennék. Címeket ármegegyezéssel „Csizma” jellegre a timisoarai kiadóhivatalba kérek. (5403)

TELIKABÁT, fiatal fiúnak, fekete perzsiával díszített nőikabát, szilkskin-bunda-béles selymruhák, eladók. Timisoara, I., Eugen de Savoya-utca, 9. Lyon. (251)

MINDENEST, gyermekszerezőt, keresek január 15-re. Appeltaucné, Timisoara. IV. General Dragalina-tér 4. (323)

Keresünk kifogástalan, román, magyar, német **levelező-gépirónót** azonnali, vagy február 1-re. Cim a timisoarai kiadóhivatalban.

SZMOKING-öltöny, kifogástalan, legfinomabb szövettű, középtermetre való, frakk és mellény eladó. Timisoara III., Iosif Gal-utca 5., II. emelet 6. (116)

BÉRHÁZ eladó. Timisoara II., Mata-sarilor-u. 48. (239)

ARANY nyakláncot megvételre keresnek. Ajánlatokat „Arany” jellegre a timisoarai kiadóhivatalba kérek. (5403)

HÁZVEZETŐNŐI állást keres a háztartás minden ágában jártas urasszony. Kifogástalanul főz. Timisoara I., Vasile Alexandri-u. 7, II. em., 26. (272)

HÁZMESTERI szobát adok. Kiszolgálásért fizetés jár. Timisoara III., Buzdugan-körút 2. (256)

Arad mellett, marosmenti 135 holdas. **elsősorú szántóföld** 20.000.00. HATSÜHEK, Arad, Carol-körút 17. Távbeszélő 16-95. Bej. szám 29-937.

DIAKOKKAL való ismétlődő együtt-tanulást (korrepetálást) vállalkoz minden tantárgyból, az V. gimnáziumi osztályig. Francia, német, román órákat adok. Timisoara IV., Berthelot-körút 10, III. em., 10. ajtó. (273)

CUKRÁSZDA részére keresek megvételre egy 3 hengeres „Grani”-hengert. Stepper-cukrászda, Turda. (271)

ELADÓ gyermek-sportkosci és nagyon jó állapotban lévő nikkell-ágy. Megtekinthetők 3-7 óra között. Timisoara II., Zürich-u. 13. (270)

VILAGOSSZÜRKE átmeneti kabát, nagyon jó állapotban lévő, eladó. Timisoara III., Martirul Ciordas-u. 2. Paragó. (266)

Disztárgyakat, műtárgyakat és jeles képeket gyors eladásra átveszünk.
„Arta-Frumoasa” Timisoara, IV., Carol-körút 8. sz. Bej. szám 2-1074-1944.

SI-ÖLTÖNY és egy pár 40-es si-bakancs eladó. Timisoara III., Martirul Ciordas-u. 2. Bonn. (267)

KÁRIKAHAJÓS Singer-varrógép és rekamié eladó. Timisoara IV., Küttli-tér 1, I. em., 11. (255)

ELADÓ rövid és hosszú férfi-telikaabát valamint fekete nőikabát. Timisoara IV., Fröbl-utca 36, II. em., 25. (4517)